

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra sociální práce

Obor sociální práce

Autoreferát (teze) disertační práce

PhDr. Eva Dohnalová

Role obcí v integrační politice ČR

Role of municipalities in the integration policy towards migrants

in the Czech Republic

Vedoucí práce PhDr. Kateřina Šámalová, PhD.

2023

Úvod do problematiky

Česká republika patří mezi země EU s poměrně krátkou imigrační historií, avšak vysokým nárůstem počtu imigrantů v krátkém časovém úseku. Po roce 1989 po pádu komunistického režimu se otevřely hranice a liberální přístup k migraci v první polovině 90. let usnadnil příchod tisíců imigrantů. Česká republika se z pohledu statistik začala měnit v imigrační zemi (Baršová a Barša, 2005, s. 58). Zatímco v roce 2004 to bylo 2,3 % migrantů z celkové populace, v roce 2021 to bylo cca 6 %. Existuje rostoucí trend k trvalému usídlení, protože migranti s trvalým pobytem nyní převyšují počet migrantů dočasně pobývajících (MVČR, 2022). Česká integrační politika začala být explicitně formulována na národní úrovni od roku 1999. Lokální integrační politika je zatím ve svých počátcích a pouze Praha a Brno mají formulovanou vlastní koncepci integrační politiky (Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty, 2018), (Pořízek, 2018), (Rákoczyová a Trbola, 2008), (Rákoczyová a Trbola, 2009), (Rákoczyová, Trbola a Vyhlídal, 2011), (Sdružení pro integraci a migraci, 2020), (Jelínková a Valenta, 2022).

Přítom mnohé zkušenosti západoevropských zemí dokazují nesporný význam lokální integrační politiky. Výsledkem desetiletí zkušeností s imigrací je snaha tamních vlád vyvíjet efektivní modely na podporu integračních procesů, a to především na lokálních úrovních, kde se přímo odehrává proces začleňování imigrantů do společnosti. Nárůst sociokulturní heterogenity v těchto lokalitách pak vytváří nové nároky na vzájemné soužití a na udržení sociální soudržnosti. Je nesporné, že nedostatečná integrace migrantů do lokálních společností může vést k sociálnímu napětí mezi migranty a majoritní společností, případně mezi skupinami migrantů navzájem (Rákoczyová, Trbola a Vyhlídal, 2011), (Dimitrov, 2012), (Penninx a Garcés-Mascareñas, 2016), (Zapata-Barrero, Caponio a Scholten, 2017) (Flamant, 2020), (Ruano de la Fuente a Franzke, 2021) aj.

Výzkumným záměrem práce je popsat a analyzovat roli měst v integrační politice ČR v kontextu víceúrovňového řízení a diskutovat výsledky se soudobým politickým a akademickým trendem akcentování významu lokální dimenze integrační politiky.

Cíle disertační práce

Cílem výzkumu je zjistit, jaká je role měst v integraci cizinců prostřednictvím analýzy postojů politické a profesionální reprezentace měst (zaměstnanců městských úřadů/magistrátu) k integraci cizinců a analýzy politik měst vůči cizincům.

Hlavní výzkumná otázka (HVO) zní: Jaký význam města přisuzují politice integrace cizinců a jak ji realizují?

Hlavní výzkumná otázka byla převedena do tří zkoumaných oblastí, v rámci kterých jsem formulovala dílčí výzkumné otázky (DVO). Každá dílčí výzkumná otázka byla následně operacionalizována do sady otázek, které byly kladeny respondentům v rámci vedených polostrukturovaných rozhovorů. Pro identifikaci oblastí sociální integrace vycházím z typologie Bosswicka a Heckmanna (2006), která charakterizuje čtyři dimenze sociální integrace: strukturální, kulturní, interaktivní a identifikační (viz. Kapitola 1.1.1). Pro určení typu politiky vycházím z klasifikace politik vůči migrantům prováděných na úrovni měst dle Alexandera (2007) (viz. kapitola 1.2.2) a dimenzí integračních politik dle Bosswicka a Heckmanna (2006) (viz. Kapitola 1.2.1).

Zkoumaná oblast I: Postoje politické reprezentace a zaměstnanců městských úřadů k integraci cizinců.

DVO 1: Jak politická reprezentace města a zaměstnanci městských úřadů hodnotí situaci cizinců ve městě, zejména úroveň jejich sociální integrace a ohrožení sociálním vyloučením?

DVO 2: Jaký integrační diskurz zaujímá politická reprezentace města a zaměstnanci městských úřadů?

Zkoumaná oblast II: Aktuální nastavení integrační politiky města – koncepční a institucionální úroveň

DVO 3: Jak je koncepčně a institucionálně zabezpečena integrace cizinců v rámci politických struktur města a organizačních struktur městského úřadu?

Zkoumaná oblast III: Hodnocení integrační politiky města, ideální integrační politika

DVO 4: Jak politická reprezentace města a zaměstnanci městských úřadů hodnotí stávající politiku města vůči cizincům?

DVO 5: Jak má dle politické reprezentace a zaměstnanců městských úřadů vypadat ideální politika města vůči cizincům?

Zkoumaná oblast	Výzkumné otázky
Postoje politické reprezentace a zaměstnanců městských úřadů k integraci cizinců	DVO 1, DVO 2
Aktuální nastavení integrační politiky města – koncepční a institucionální úroveň	DVO 3
Hodnocení integrační politiky města, ideální integrační politika	DVO 4, DVO 5

Tabulka 1 Dílčí výzkumné otázky a související zkoumané oblasti

Vlastní zpracování: autorka

Struktura disertační práce

Teoretická část se zabývá konceptualizací sociální integrace (Bosswick a Heckmann, 2006) a politik vůči migrantům na národní úrovni a úrovni měst (Alexander, 2007). Dále dokumentuje stávající úroveň poznání v oblasti lokální integrační politiky v zemích EU s dlouhou imigrační historií a na závěr analyzuje nastavení integrační politiky ČR, zejména kontext role místních samospráv.

Empirická část si klade za cíl popsat a analyzovat přístupy vybraných 6 měst k integraci cizinců jak v rovině deklaratorní, tak v rovině realizační a současně reflektovat postoje politické a profesionální reprezentace měst vůči této cílové skupině. Práce je současně zaměřena na analýzu podmínek, které pro lokální integraci vytváří stát prostřednictvím legislativních, fiskálních a koncepčních opatření.

Struktura disertační práce je následující:

ÚVOD

1. Teoretická konceptualizace integrace a integrační politiky
 - 1.1 Konceptuální pojetí sociální integrace
 - 1.1.1 Dimenze sociální integrace
 - 1.2 Konceptuální vymezení integrační politiky
 - 1.2.1 Dimenze integračních politik
 - 1.2.2 Klasifikace politik vůči migrantům prováděných na úrovni měst
2. Integrační politiky měst v zemích Evropské unie s dlouhou historií imigrace
 - 2.1 Vztahy mezi národními a lokálními integračními politikami
 - 2.1.1 Příklady horizontální spolupráce měst
 - 2.2 Společné rysy integračních politik měst západoevropských zemí
 - 2.3 Faktory ovlivňující nastavení politik místních samospráv
 - 2.4 Politická a administrativní úroveň integrační politiky měst
3. Integrační politika v České republice
 - 3.1 Legislativní a strategický rámec integrační politiky ČR
 - 3.2 Integrační politika na lokální úrovni

3.2.1 Legislativní vymezení působnosti místních samospráv v ČR

3.2.2 Sociogeografická dimenze integrace na lokální úrovni

4. Realizace výzkumné studie

4.1 Aktuální výzkumné poznatky o roli místních samospráv v integraci cizinců v ČR

4.2 Výzkumná strategie, odůvodnění volby metody

4.3 Výzkumný cíl a otázky, jejich operacionalizace

4.4 Charakteristika výzkumného souboru

4.5 Fáze výzkumné studie

4.6 Technika sběru dat

4.7 Analýza a interpretace dat

4.8 Etické aspekty výzkumu

4.9 Možná zkresení a limity výzkumu, pozice výzkumníka

5. Výsledky a jejich interpretace

5.1 Hodnocení situace cizinců ve městě a integrační diskurz

5.1.1 Situace cizinců ve městě

5.1.2 Strukturální integrace

5.1.3 Integrační diskurz

5.2 Institucionální zabezpečení a strategie integrace cizinců na úrovni města

5.2.1 Integrační opatření

5.3 Hodnocení stávající politiky měst vůči cizincům

5.3.1 Hodnocení vlivu integrační politiky státu na politiku místních samospráv

5.3.2 Hodnocení integrační politiky měst

5.4 Ideální integrační politika města

DISKUSE

ZÁVĚR

Soupis použité literatury a dalších zdrojů

Seznam tabulek

Přílohy

Výzkumný projekt

Studií zabývajících se integrační politikou místní samosprávy v českém prostředí není mnoho, proto čerpám jak z výzkumných studií akademického rázu, tak ze studií spíše aplikačního rázu, které publikují etablované nevládní organizace, které se dlouhodobě zabývají integrací migrantů ve spolupráci s výzkumníky.

Výchozí akademický výzkum plně korespondující s disertačním tématem pod názvem Lokální strategie integrace cizinců v ČR I. publikovali výzkumníci Rákoczyová a Trbola již v roce 2008. Výjimečnost tohoto výzkumu spočívá zejména v jeho záběru. Jednalo se o kvalitativní výzkum přístupu místní samosprávy k integraci cizinců ve 25 městech ČR. Lokální integrační politika města Brna, které je jedním ze zkoumaných měst, byla analyzována v roce 2011 týmem Rákoczyová, Trbola a Vyhlídal ve studii Lokální strategie integrace cizinců v ČR II: (případová studie Brno). Následně v roce 2017 výzkumná agentura SocioFactor zpracovala pro Magistrát města Brna analýzu sociálních sítí cizinců ve městě Brně, která zahrnovala data o cizincích ze tří vybraných komunit ukrajinské, arabské a indické, jejich sociálních sítích a propojení s českou společností. Celá studie byla následně publikována v roce 2018 pod názvem Cizinci v Brně: Vztahy, vazby a sítě podpory. Data z analýzy byla posléze aktualizována ve zprávě Data a fakta o cizincích v Brně v roce 2019 a 2020.

Fáze výzkumné studie

Výzkumná studie probíhala v letech 2017 – 2022 a lze ji rozdělit na tři hlavní fáze.

Fáze 1 – tvorba teoretického a konceptuálního rámce výzkumu

Doba trvání: 2017-2021

Metoda: analýza sekundárních dat

V letech 2017 – 2021 jsem se věnovala rešerši odborné literatury, legislativních a koncepčních dokumentů zabývajících se integrací na úrovni místních samospráv v ČR a EU. Výstupem této fáze bylo publikování dvou odborných článků, ze kterých vycházím v teoretické části disertace (kapitola 1, 2):

Fáze 2 – rozhovory s politickou a profesionální reprezentací měst a ostatními profesionály v 6 městech

Doba trvání: září 2021 – červen 2022

Metoda: polostrukturovaný rozhovor

Ve druhé fázi jsem uskutečnila 47 rozhovorů s politickými představiteli měst, zaměstnanci městských úřadů a ostatními profesionály (představitelé škol, zaměstnavatelů a NNO). Hlavní výzkumná otázka (HVO): **Jaký význam města přisuzují politice integrace cizinců a jak ji**

realizují?, byla rozpracována do 5 dílčích výzkumných otázek (DVO 1-5), které byly následně rozpracovány na 48 otázek, které byly kladeny respondentům v rámci polostrukturovaných rozhovorů. Předvýzkum se uskutečnil ve městě Hranice v září a říjnu 2020, kde jsem měla pracovní vazby na městský úřad a vedení města, a proto pro mě bylo poměrně snadné získat souhlas k rozhovorům. Rozhovory v dalších městech se již uskutečnily v době přísných covidových restrikcí v online formátu. Z 66 oslovených rozhovorů absolvovalo 47 respondentů.

Fáze 3 – analýza a interpretace dat

Doba trvání: červenec 2021 – prosinec 2022

Metoda: tematická analýza

Přepisy rozhovorů jsem uskutečnila za využití finanční podpory grantu SVV 2020 – 260556 FF UK. Následně jsem analyzovala a interpretovala rozhovory pomocí softwaru MAXQDA a finální fází bylo komplexní sepsání disertační práce.

Charakteristika výzkumného souboru

Hlavními kritérii pro volbu měst byly **velikost města, významný počet/podíl cizinců ve městě, aktivita města v oblasti integrace cizinců.**

Velikost města jsem zvolila za výchozí kritérium pro strategii maximálně variujících případů. Zajímá mě, jak velikost města a s tím související kompetence, zdroje a kapacity ovlivňují přístup měst k cizincům. Scholten in Jelínková a Čerychová (2021, s.1) upozorňuje, že ačkoli většina migrantů směřuje do velkoměst, stále častěji i menší města či obce v souvislosti s narůstající migrací čelí novým výzvám. Menší obce se pak ocitají v úplně jiné situaci než velkoměsta, která bývají migrantům nejen více otevřená, ale také disponují jinými zdroji znalostmi, zkušenostmi či kapacitami pro práci s touto cílovou skupinou. Zvolila jsem:

- a) 2 menší města do 10 000 obyvatel – menší město v jižních Čechách¹, Hořovice
- b) 2 středně velká města do 100 000 obyvatel – Hranice, Havlíčkův Brod
- c) 2 velká krajská města nad 100 000 obyvatel – Brno, Plzeň

Kritérium podíl cizinců na populaci města bylo nastaveno tak, aby podíl odpovídal či převyšoval celorepublikový průměr podílu cizinců na populaci ČR, který byl v roce 2021 cca 6 % (MVČR, 2022c). Posledním kritériem byla vlastní aktivita města v oblasti integrace cizinců. Zvolila jsem města, která vykazují proaktivní přístup v oblasti integrace cizinců.

¹ Na žádost jednoho z respondentů neuvádím konkrétní název města.

V rámci výzkumu si kladu otázku, jaká subjektivní a objektivní kritéria motivují města k aktivnímu přístupu k integraci cizinců. Vyjimku v nastavení kritérií tvoří město Hranice, které jsem analyzovala v předvýzkumu z důvodu znalosti místních poměrů a kontaktů na zastupitele a zaměstnance městského úřadu. Podíl cizinců je nižší než celorepublikový průměr, město není vůči cizincům proaktivní, nicméně ve městě je průmyslová zóna, kde pracuje významný počet cizinců, což se promítá do situace ve městě.

Název města	Počet obyvatel	Podíl cizinců	Převažující kategorie cizinců	Status města	Aktivita
Malá města do 10 000 obyvatel					
menší město v jižních Čechách	2 688	18 %	Vietnamci podnikatelé	Obec 2. typu	Komise pro integraci cizinců, integrační projekty, interkulturní práce
Hořovice	7 115	13 %	Cizinci v nízkokvalifikovaných profesích pracující v průmyslové zóně, původem zejména z Ukrajiny, Rumunska, Bulharska	Obec 3. typu	Spolupráce s NNO
Města do 100 000 obyvatel					
Havlíčkův Brod	23 333	5,5 %	Mongolové vykonávající nízkokvalifikované typy práce	Obec 3. typu	Integrační projekty
Hranice	17 925	2,3 %	Cizinci v nízkokvalifikovaných profesích pracující v průmyslové zóně, původem zejména z Ukrajiny, Rumunska, Bulharska	Obec 3. typu	-
Města nad 100 000 obyvatel					
Brno	413 529	9,4 %	Mix, významná skupina vysoce kvalifikovaných migrantů (expatů)	Obec 3. typu, statutární město	Integrační projekty, strategie, výzkumy, interkulturní práce
Plzeň	176 763	12 %	Cizinci v nízkokvalifikovaných profesích pracující v průmyslových zónách, původem zejména z Ukrajiny, Ruska, Mongolska, Rumunska, Bulharska	Obec 3. typu, statutární město	Integrační projekty, akční plán v rámci komunitního plánování sociálních služeb, šetření potřeb cizinců

Tabulka 2 Charakteristika výzkumného souboru

Vlastní zpracování: autorka

Technika sběru dat

Pro získání dat bylo hlavním výzkumným nástrojem vedení polostrukturovaných rozhovorů s respondenty z řad politické reprezentace města (starostové, náměstci, radní, zastupitelé), zaměstnanců městských úřadů/magistrátu (sociální odbor, odbor školství, odbor zdraví, živnostenský odbor aj.). Co se politiků týče, vždy jsem oslovila starosty, primátory a pak primárně ty, kteří mají agendu cizinců ve svém mandátu. Ze zaměstnanců městského úřadu/magistrátu byli klíčoví respondenti ze sociálního odboru. Další skupinou respondentů jsou tzv. ostatní profesionálové, kteří hodnotí pozici města v oblasti integrace cizinců ve více nezávislé perspektivě. Jedná se o ředitele škol, vedoucí Center pro podporu integrace cizinců, zaměstnance nevládních organizací pracujících s cizinci a zaměstnavatele v případě Havlíčkova Brodu, který je specifický přítomností početné skupiny Mongolů, kteří jsou vázáni na konkrétní zaměstnavatele a Hranic, kde jsem měla možnost vést rozhovor s majitelem pracovní agentury.

Jako doplňující techniku jsem použila **analýzu dokumentů**. Jednalo se zejména o dokumenty, které byly respondenty předkládány jako relevantní (komunitní plány, zápisy z jednání komisí a výborů, výzkumy ad.), legislativní dokumenty významné v oblasti integrace a mající návaznost na aktivity městských úřadů/magistrátu v oblasti integrace cizinců) a webové stránky měst. Analýza těchto dokumentů spočívala ve vyhledávání deskriptivních dat, zejména věcných informací: (a) o existenci a činnosti specializovaných orgánů zaměřených na integraci přistěhovalců na lokální úrovni a (b) o opatřeních na podporu této integrace. Studium dokumentů také sloužilo jako nástroj triangulace dat, tedy k ověřování validity výpovědí respondentů.

Analýza a interpretace dat

Vzhledem k tomu, že pro případové studie nejsou vyvinuty specifické analytické procedury (Hendl, 2005; Chrastina, 2019), používám pro analýzu rozhovorů tematickou analýzu. Analýza dat byla založena na segmentaci textů z primárních zdrojů, tj. z rozhovorů a ze sekundárních zdrojů, tj. analyzovaných dokumentů, na jednotlivé části, které byly kódovány. Při kódování jsem postupovala jak deduktivně, tak induktivně. Při deduktivním postupu teorie poskytovala pojmový rámec pro vytvoření kódů. Při kódování byly segmenty přiřazovány k předem připraveným kódům. Při induktivním postupu jsem kodovala primárně s ohledem na data. Kódy tedy vznikaly až v průběhu analýzy. Poté, co byla data okódována, byly kódy seskupovány podle podobnosti nebo jiných vnitřních souvislostí. Pak byly hierarchicky seskupeny do

kategorií. Kategorie byly přijaty jako výchozí rámec pro strukturování výsledků analýzy do kapitol. Základem interpretace byly poznámky (memos), které jsem průběžně vytvářela během kódování a dalšího třídění kódů.

Hlavní výzkumná zjištění

Výzkum ukázal, že posílení efektivní role měst v integraci cizinců vyžaduje zlepšení koordinace politiky integrace národní vládou, jasné definování rolí a odpovědností měst a prosazování politiky mainstreamingu v oblasti integrace (Baláž a Čemová, 2019). To se pojí i s nutností většího zapojení cizinců do rozhodovacích procesů na lokální úrovni. Níže jsou uvedeny hlavní faktory ovlivňující postoj a roli místních samospráv v integrační politice ČR.

Charakter populace migrantů

Z výsledků studie vyplývá, že podíl cizinců na celkové populaci města a typ jejich pobytového statusu jsou zásadními kritérii, která ovlivňují míru integračních aktivit měst. Koresponduje to se zjištěními jiných autorů (Alexander, 2007; Rákoczyová a Trbola, 2008; Jelínková a Čerychová, 2021), kteří považují charakter populace migrantů za jeden z klíčových faktorů pro formování lokálních integračních politik. Město Hranice, kde je podíl cizinců menší než celorepublikový průměr a kde také převládají nízkokvalifikovaní migranti, nevykonává žádnou integrační politiku vůči cizincům. Malé město v jižních Čechách, Hořovice, Havlíčkův Brod a Plzeň, kde podíl cizinců významně převyšuje celorepublikový průměr a současně převládající kategorií cizinců jsou nízkokvalifikovaní migranti nebo vietnamští podnikatelé, u kterých respondenti nevnímají významný integrační potenciál, realizují diskriminační typ integrační politiky, v rámci něhož je hlavním cílem prevence konfliktů. Pouze Brno, kde je vysoký podíl cizinců chápaných ve smyslu heterogenní skupiny s významným integračním potenciálem, realizuje pluralitní model integrační politiky.

Důležitým zjištěním je nutnost diferencovat kategorii migrantů vykonávajících nízkokvalifikované práce z pohledu jejich pobytového statusu. V případě Hranic, Hořovic a Plzně, kde převažují migranti ze zemí EU (Polsko, Rumunsko, Bulharsko, Maďarsko) s volným přístupem na trh práce a cizinci ze zemí mimo EU s vízem do 90 dnů, nebo dlouhodobým mimořádným pracovním vízem z Ukrajiny, Moldavska aj., jim většina respondentů nepřiznává integrační potenciál a nereflktuje rizika sociálního vyloučení, neboť tito migranti pracují ve městě jen dočasně a jednoho dne zřejmě odjedou. Není zde tudíž považováno za nutné vytvářet specifická integrační opatření. Jiná situace je v Havlíčkově Brodě, kde nejvýznamnější skupinu migrantů tvoří Mongolové, kteří sice také vykonávají

nízkokvalifikované práce, ale z dlouhodobého hlediska měli vždy perspektivnější pobytový status ve formě zaměstnanecké karty a přicházeli vesměs i s dětmi, které potřebovaly podporu při začlenění do škol, stejně tak jejich sociokulturní odlišnosti byly velmi výrazné, což vedlo k aktivnímu přístupu města a tvorbě integračních opatření. V kontextu teze Rákoczyové, Trboly a Vyhlídala (2011, s. 62), že začlenění na pracovní trh je v ČR chápáno jako klíčový mechanismus integrace imigrantů do hostitelské společnosti a vede k opomíjení rizik sociálního vyloučení u pracujících cizinců, výsledky výzkumu ukázaly, že v případě kategorie migrantů vykonávajících nízkokvalifikované pozice bez integračního potenciálu, nebyl předpoklad integrace prostřednictvím práce vůbec považován za podstatný.

Tito cizinci vykonávající nízkokvalifikovanou práci v průmyslových zónách měst tak představují soudobý prekariát, společenskou třídu tvořenou dělníky v nejistém zaměstnání, s nejistou prací a s velmi nejasnou perspektivou usazení se v místě, kde pracují. Toto postavení je činí zranitelnými vůči vykořisťování, mají velmi omezený sociální a kulturní kapitál pro začlenění v nové zemi. Cizinci ze zemí mimo EU jsou vzhledem k svému pobytovému statusu ve srovnání s cizinci ze členských zemí EU ještě ve zranitelnějším postavení. To je činí závislejšími na zaměstnavatelích, kteří jim mohou vyplácet nižší mzdy a přimět je pracovat tvrději a rychleji (Ramírez et al., 2021, s. 272). Status a životní perspektiva cizinců na nízkokvalifikovaných pozicích představují současně nepříznivé faktory i pro většinovou společnost. Jejich neúčast na procesu integrace ohrožuje sociální soudržnost obyvatel měst a činí z nich vykořeněné osoby bez vazeb na většinovou společnost (Rychetník, 2014; Topinka a Janků, 2018).

Diskurz o integraci

Mezi respondenty zejména menších měst převažoval názor, že integrace znamená primárně prevenci problémů s cizinci a jejich přizpůsobení se majoritní společnosti. Je to tedy jednostranná aktivita, která stojí na straně cizinců a nevyžaduje žádné změny a úsilí ze strany majority. Pojetí integrace coby oboustranného procesu vzájemného přizpůsobování migrantů a majoritní společnosti tak, jak je definováno národní Konceptí integrace cizinců, zastávali pouze ti respondenti, jejichž profesní dráha byla spojena se vzděláním a pracovními pozicemi v oblasti migrace a integrace a s osobními zkušenostmi s jinými kulturami. Toto zjištění koresponduje s tvrzením, že změna paradigmatu pojetí integrace dosud nebyla přijata jako součást obecného chápání integrace, kde je tento termín nadále vnímán především jako adaptační úsilí ze strany migrantů (Foroutan, 2015). Vliv profesní dráhy politiků a zaměstnanců městských úřadů na definování významu a role integrační politiky v rámci samosprávy

se jednoznačně potvrdil coby zásadní, jak uvádí také jiní autoři (srov. Caponio, Jubany Baucells a Güell, 2016; Flamant, 2020). Významnou kategorií se také ukázala samotná historická zkušenost města s multikulturní společností a image města postavený na pozitivním zhodnocení diverzity, což zmiňovali pouze respondenti z Brna. Pozitivní diskurz o integraci prokazovali zejména respondenti z Brna a malého města v jižních Čechách, kde převažovalo zastoupení typové pozice „interkulturně senzitivní odborník“, a to jak mezi politiky, tak zaměstnanci magistrátu/městského úřadu. Ve srovnání s výstupy výzkumu Rákoczyové a Trboly (2008; 2009), kdy zastoupení „interkulturně senzitivních odborníků“ v rámci samosprávy bylo téměř nulové, lze toto zjištění chápat za významně pozitivní posun.

Vliv národní politiky, politická a administrativní struktura místní samosprávy

Výsledky výzkumu potvrdily výstupy jiných autorů (Caponio a Borkert, 2010; Flamant, 2020), že významným kritériem pro hodnocení postoje měst k lokální politice integrace je nastavení národní integrační politiky a legislativní vymezení působnosti samosprávy.

Absence legislativní normy definující politiku integrace na národní úrovni a spokojení se s formulováním národní integrační politiky pouze formou koncepce integrace je některými odborníky dlouhodobě kritizováno, neboť podle nich způsobuje v otázce odpovědnosti za integraci cizinců alibismus veřejné správy a samosprávy (Pořízek, 2018; Dohnalová, 2021; Jelínková a Valenta, 2022). Dobrovolný princip nastavování integračních opatření byl však většinou respondentů hodnocen spíše pozitivně. Argumentovali zejména tím, že povinnost obcí realizovat integrační politiku by musela být doprovázena změnou nastavení legislativního vymezení jejich působnosti. Současně smíšený systém veřejné správy a výkon odlišné míry státní správy v přenesené působnosti dle typu obce má za důsledek, že zejména obce 1. typu, které v ČR převažují, mají minimální mandát i kapacity pro výkon státní správy. V případě, že by integrace cizinců byla delegována do výkonu samosprávních činností obcí, obce postrádají dostatečnou míru finanční autonomie, čímž je limitován i objem těchto činností (srov. Kruntorádová, 2015). Za jednoznačně negativní bylo hodnoceno nastavení realizace integrační politiky pro obce prostřednictvím jednoletých projektů. Dobrovolný charakter politiky integrace však současně vede k velké závislosti na volebním cyklu, což se potvrdilo zejména u malého města v jižních Čechách, kde nové volby vedly k výraznému útlumu integračních činností a odchodu interkulturně senzitivního odborníka.

Dalším legislativním nedostatkem je fakt, že hlavní legislativní norma obcí, tedy zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, definuje v rámci cizinců za občany pouze ty, kteří pochází ze zemí EU. Cizinci ze zemí mimo EU nejsou považováni za občany obce a obec tedy nemá

zákonnou povinnost uspokojovat jejich potřeby. Nahlédnuto perspektivou dělení integračních politik na obecné a specifické, můžeme říci, že nastavení obecné politiky místních samospráv má apriori vylučující charakter. Realizace mainstreamingu integračních opatření v rámci obecných politik, které autoři Penninx a Garcés-Mascareñas (2016) označují dokonce za významnější než realizaci specifických integračních opatření jen pro cizince, tak má v kontextu zákona o obcích zásadní omezení. Tuto skutečnost mnozí respondenti implicitně vyjadřovali komentáři typu „máme dost práce s vlastními občany“.

Faktory podporující proaktivní přístup měst

Města, která v rámci výzkumu realizují integrační opatření vůči cizincům, vykazují ve větší či menší míře naplnění následujících faktorů: existence specifických orgánů či pracovních pozic, které mají integraci cizinců na starosti; kvalitní spolupráce mezi odbory městských úřadů/magistrátu; kvalitní spolupráce mezi politiky a zaměstnanci městských úřadů/magistrátu; kvalitní spolupráce s integračními centry; realizace projektů zaměřených na integraci cizinců. Jedná se o faktory, které také zmiňují jako doporučení pro rozvoj lokální integrační politiky zástupci nevládních organizací (srov. Sdružení pro integraci a migraci, 2020). Autoři Penninx et al. (2014) a Evroská komise a OECD (2018) uvádějí, že zejména schopnost měst využívat evropské fondy na integraci cizinců umožňuje nejen zajištění financování integrace na lokální úrovni, ale také realizaci inovací a přenos dobré praxe, které národní úroveň nedokáže zajistit. To se potvrzuje zejména v případě města Brna, které prostřednictvím fondů ESF realizuje inovační integrační projekty. Plzeň a Brno jsou také součástí evropské sítě velkých měst Eurocities, která umožňuje inspirativní možnosti horizontální spolupráce na úrovni měst.

Vliv občanské společnosti

Vliv občanské společnosti na aktivizaci měst v jejich přístupu k cizincům, který jako významné kritérium uvádí autoři hodnotící integrační politiky měst v západních zemích EU (srov. Scholten a Penninx, 2016), nebyl v rámci výzkumu jednoznačně potvrzen. Lze hovořit spíše o nepřímém vlivu, kdy respondenti typové pozice „interkulturně senzitivní odborník“ sami dříve pracovali v organizacích občanské společnosti nebo byli obeznámeni se snahou zejména pražských nevládních organizací prosazovat téma významu lokální integrační politiky. Pouze ve velkých městech jako Brno a Plzeň jsou činné nevládní organizace pracující s migranty, které se však primárně zaměřují na řešení praktických problémů cizinců, nikoli na advokační a lobbingové aktivity, které by si kladly za cíl aktivizovat město v přístupu

k cizincům. Obecně platí, že v žádném z měst nejsou významně politicky aktivní migrantské spolky. Klíčovým aktérem integrační politiky na lokální úrovni by měla být regionální Centra na podporu integrace cizinců. Ve všech městech respondenti oceňovali služby poskytované integračními centry, pouze respondenti z Brna navíc označili Centrum pro cizince Jihomoravského kraje za proaktivní i v oblasti aktivizace měst vůči cizincům. Organizační struktura integračních center, z nichž většina spadá pod Správu uprchlických zařízení, nepřispívá k propojení činnosti Center s municipálními a regionálními vládami, jak již dlouhodobě kritizují nevládní organizace (Konsorciium nevládních organizací pracujících s migranty, 2018).

Vliv expertů

Vliv expertů na aktivizaci města a formulování integrační strategie se jednoznačně prokázal. Ve městech, kde experti byli přímo zaměstnaní na městském úřadě (Brno, malé město v jižních Čechách), případně kde dané město spolupracovalo s výzkumnými agenturami s cílem získat validní data o situaci cizinců ve městě (Brno, malé město v jižních Čechách), vznikla vlastní strategie integrace města, nebo byl zřízen poradní orgán města pro integraci cizinců. Významným dopadem snahy o politiku založenou na datech je pozitivní ovlivňování politické reprezentace, která se pak tématu integrace méně obává a je ochotna prosazovat změny. Současně lze říci, že se jedná o celorepublikový trend, realizovat analýzy o situaci cizinců ve městech, které jsou financovány dotacemi MVČR na integrační projekty obcí (Dohnalová, 2021).

Vymezení přínosu práce

Za hlavní přínos této disertační práce považuji identifikaci širokého spektra faktorů od subjektivních postojových pozic politické a profesionální reprezentace měst po strukturální lokální, národní a nadnárodní faktory, které ovlivňují přístup a možnosti měst v ČR realizovat vlastní integrační politiku. Mé předporozumění hodnotící přístup měst k integraci cizinců pouze na základě subjektivních postojových faktorů, nyní vnímám jako zjednodušené. Obzvláště města ve strukturálně znevýhodněných regionech, kde vedle cizinců v průmyslových zónách žije také velký počet českých občanů ohrožených sociálním vyloučením, je situace nesmírně komplikovaná a roli hrají jak lokální a národní vlivy, tak zájmy globálního trhu.

Současně je nutno uvést, že zvolená metoda vícepřípadové studie má limitní míru zobecnitelnosti jak v prostoru, tak v čase a zvolená metodologie nezohledňuje komplexní spektrum faktorů ovlivňující integraci cizinců ve městě.

Soupis použité literatury a dalších zdrojů

- ALEXANDER, Michael, 2007. *Cities and Labour Immigration. Comparing Policy Responses in Amsterdam, Paris, Rome and Tel Aviv* [online]. Abingdon: Taylor & Francis Group [cit. 2022-01-06]. ISBN 0754647226. Dostupné z: <https://doi.org/10.4324/9781351161725>
- BALÁŽ, Roman a Lucia ČEMOVÁ, 2019. The mainstreaming of integration governance and social work in the local integration of immigrants. *Sociální Práce* [online]. 19(1), 94–109 [cit. 2022-08-23]. ISSN 1213-6204. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/article/the-mainstreaming-of-integration-governance-and-social-work-in-the-local-integration-of-immigrants/>
- BALÍK, Stanislav, 2009. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA, 2005. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav. ISBN 80-210-3875-6.
- BAUBÖCK, Rainer, 2020. Cities vs States: Should Urban Citizenship be Emancipated from Nationality?. *Verfassungsblog* [online]. Max Steinbeis Verfassungsblog GmbH. [cit. 2022-08-26]. ISSN 2366-7044. Dostupné z: <https://doi.org/10.17176/20200120-123820-0>
- BERRY, John. W., 2011. Integration and Multiculturalism: Ways towards Social Solidarity. *Papers on Social Representations* [online]. 2011(20) [cit. 2021-03-19]. ISSN 1021-5573. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/266528000_Integration_and_Multiculturalism_Ways_towards_Social_Solidarity

- BOSSWICK, Wolfgang a Friedrich HECKMANN, 2006. *Integration of migrants: Contribution of local and regional authorities*. [online]. Dublin: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions [cit. 2022-01-11]. Dostupné z: <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2006/22/en/1/ef0622en>
- BOUCHARD, Gérard, 2011. What is interculturalism?. *McGill law journal* [online]. Montreal: McGill University Faculty of Law, 56(2), 395–468 [cit. 2022-01-20]. ISSN 0024-9041. Dostupné z: <https://doi.org/10.7202/1002371ar>
- BRUBAKER, Rogers, 2001. The return of assimilation? Changing perspectives on immigration and its sequels in France, Germany, and the United States. *Ethnic and racial studies* [online]. Hants: Taylor & Francis, 24(4), 531–548 [cit. 2022-01-20]. ISSN 0141-9870. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01419870120049770>
- BRUBAKER, William Rogers, 1999. *Citizenship and nationhood in France and Germany*. Cambridge: Harvard University Press. ISBN 0-674-13178-9.
- CAPONIO, Tiziana a Maren BORKERT, ed., 2010. *The local dimension of migration policymaking*. Amsterdam: Amsterdam University Press. ISBN 90-485-1243-3.
- CAPONIO, Tiziana, Olga JUBANY BAUCCELLS a Berta GÜELL, 2016. Civic integration policies from below: accounting for processes of convergence and divergence in four European cities. *Ethnic and racial studies* [online]. Abingdon: Routledge, 39(5), 878–895 [cit. 2022-07-13]. ISSN 0141-9870. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01419870.2015.1080379>
- ČESKO, 1999a. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 23. 12. 1999, částka 106. ISSN 1211-1244.

- ČESKO, 1999b. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 23. 12. 1999, částka 106. ISSN 1211-1244.
- ČESKO, 2000a. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 15. 5. 2000, částka 38. ISSN 1211-1244.
- ČESKO, 2000b. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 15. 5. 2000, částka 38. ISSN 1211-1244.
- ČESKO, 2000c. Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 17. 5. 2000, částka 39. ISSN 1211-1244.
- ČESKO, 2001. Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 31. 12. 2001, částka 178. ISSN 1211-1244.
- ČESKO, 2006. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 31. 3. 2006, částka 37. ISSN: 1211-1244.
- ČESKO, 2013. Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2. 7. 2013, částka 77. ISSN: 1211-1244.
- DEKKER, Rianne et al., 2015. A Local Dimension of Integration Policies? A Comparative Study of Berlin, Malmö, and Rotterdam. *The International migration review* [online]. Los Angeles, CA: Blackwell Publishing Ltd, 49(3), 633–658 [cit. 2022-08-03]. ISSN 0197-9183. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/imre.12133>
- DIMITROV, Michal, 2012. Im Spannungsfeld zwischen staatlicher und lokaler Integrationspolitik: Politische Partizipation von Migranten in den Einwanderungsstädten Berlin und W. *Acta Universitatis Carolinae. Studia territorialia* [online]. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, (3-4), 9–41

[cit. 2022-08-23]. ISSN 1213-4449. Dostupné z: <https://stuter.fsv.cuni.cz/stuter/article/view/575/519>

DIMITROV, Michal, 2017. *Přistěhovalectví a velkoměsto: Politika integrace imigrantů v Berlíně a Vídni 1971-2011*. Disertační práce. Praha: Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd.

DOHNALOVÁ, Eva, 2021. Governance of migrant integration in the Czech Republic. *Socialní Práce* [online]. 21(1), 7–23 [cit. 2022-08-22]. ISSN 1213-6204. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/article/governance-of-migrant-integration-in-the-czech-republic/>

EUROSTAT, 2020. *Asylum statistics* [online]. Eurostat, ©2020. [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Asylum_statistics

EUROSTAT, 2021. *Migrant integration statistics* [online]. Eurostat, ©2021. [cit. 2022-01-21]. ISSN 2443-8219. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migrant_integration_statistics

EVROPSKÁ KOMISE, 2016. *Action Plan on the integration of third country nationals* [online]. Brusel: Evropská komise. [cit. 2022-08-18]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/europe-integration-action-plan-of-third-country-nationals-launched>

EVROPSKÁ KOMISE, 2016. *Action Plan on the integration of third country nationals* [online]. Brusel: Evropská komise. [cit. 2021-08-15]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/europe-integration-action-plan-of-third-country-nationals-launched>

EVROPSKÁ KOMISE, 2020. *Action plan on Integration and Inclusion 2021-2027* [online]. Brusel: Evropská komise. [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/migrant->

integration/news/ec-reveals-its-new-eu-action-plan-integration-and-inclusion-2021-2027_en

EVROPSKÁ KOMISE, OECD, 2018. *Report on the local integration of migrants: "Working together for local integration of migrants and refugees"* [online]. Brusel: Evropská komise, ©2018. [cit. 2022-01-06]. ISBN 978-92-79-85284-8. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/factsheets/2018/commission-and-oecd-present-report-on-the-local-integration-of-migrants

FAUSER, Margit, 2012. *Migrants and Cities: The Accommodation of Migrant Organizations in Europe* [online]. London: Routledge. [cit. 2022-07-14]. ISBN: 9781315595245. Dostupné z: <https://doi.org/10.4324/9781315595245>

FLAMANT, Anouk, 2020. The local turn in integration policies: why French cities differ. *Ethnic and racial studies* [online]. Abingdon: Routledge, 43(11), 1981–2000 [cit. 2022-07-14]. ISSN 0141-9870. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01419870.2020.1738522>

FLUXA, Jan, 2017. Benjamin Barber: If Mayors Ruled the World. *Mezinárodní vztahy* [online]. Ústav mezinárodních vztahů, 52(1), 68-72 [cit. 2022-08-26]. ISSN 2570-9429. Dostupné z: <https://cjir.iir.cz/index.php/cjir/article/view/209/180>

FOROUTAN, Naika, 2015. *Unity in Diversity: Integration in a Post-Migrant Society*. In: Bundeszentrale für politische Bildung [online] 21. 04. 2015 [cit. 2022-08-24]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/themen/migration-integration/kurzdossiers/205290/unity-in-diversity-integration-in-a-post-migrant-society/>

FRASER, Nancy a Axel HONNETH, 2004. *Přerozdělování nebo uznání?*. Praha: Filosofia. ISBN 80-7007-200-8.

GERSTNEROVÁ, Andrea, 2014. Integrace cizinců ze třetích zemí na místním trhu práce v době ekonomické krize: Výklad rozsahu působnosti státních a nestátních orgánů. *Český*

- lid* [online]. Etnologický Ústav Akademie věd České Republiky, v. v. i, 101(4), 421–437 [cit. 2022-08-23]. ISSN 0009-0794. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/24330306>
- GILGUN, Jane F., 2015. Beyond description to interpretation and theory in qualitative social work research. *Qualitative Social Work* [online]. 14(6), 741–752 [cit. 2022-01-22]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1473325015606513>
- GILGUN, Jane F., 2019. Deductive Qualitative Analysis and Grounded Theory: Sensitizing Concepts and Hypothesis-Testing. In: BRYANT, Antony a Kathy CHARMAZ. *The SAGE Handbook of Current Developments in Grounded Theory*. USA, Kalifornie: Sage Publications. ISBN 1473970954.
- HENDL, Jan, 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-040-2.
- CHMELÍČKOVÁ, Nataša et al., 2018. Právní úprava integrace v České republice a základní reflexe bezpečnostních aspektů integrace. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica* [online]. 2018(2), 31–47 [cit. 2022-09-29]. ISSN 0323-0619. Dostupné z: <https://doi.org/10.14712/23366478.2018.4>
- CHRASTINA, Jan, 2019. *Případová studie - metoda kvalitativní výzkumné strategie a designování výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5373-6.
- JELÍNKOVÁ, Marie a Pavla ČERYCHOVÁ, 2021. Integrace cizinců v obcích: fakta a doporučení. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2021(5), 38–44. ISSN 1212-0855.
- JELÍNKOVÁ, Marie a Blanka TOLLAROVÁ, 2022. *Podpora ukrajinských uprchlíků je stále provizorium, strategické vládnutí se nedaří* [online]. Expertní skupina pro Ukrajinu. Fakulta sociálních věd Univerzita Karlova. [cit. 2023-02-01]. Dostupné z:

<https://fsv.cuni.cz/aktuality/podpora-ukrajinskych-uprchliku-je-stale-provizorium-strategicke-vladnuti-se-nedari>

JELÍNKOVA, Marie a Ondřej VALENTA, 2022. Pojetí integrace migrantů v ČR perspektivou analýzy podpory stanovených priorit. *Sociologický časopis* [online]. Praha: Sociologický ústav AVČR, 58(1), 71–97 [cit. 2022-10-13]. ISSN 0038-0288. Dostupné z: <https://www-ceeol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/journal-detail?id=744>

JOPPKE, Christian, 2017. Civic integration in Western Europe: three debates. *West European politics* [online]. Abingdon: Routledge, 40(6), 1153–1176 [cit. 2022-08-26]. ISSN 0140-2382. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01402382.2017.1303252>

JOPPKE, Christian a Ewa MORAWSKA, ed., 2003. *Toward Assimilation and Citizenship: Immigrants in Liberal Nation-States* [online]. Palgrave Macmillan [cit. 2022-01-20]. ISBN 978-0-230-55479-5.

KONSORCIUM NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ PRACUJÍCÍCH S MIGRANTY, 2018. *Integrace cizinců v Česku z pohledu nevládních organizací* [online]. Praha: Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty [cit. 2022-08-22]. Dostupné z: <https://migracnikonsorciem.cz/cs/nova-publikace-integracni-praxi-cr/>

KRUNTORÁDOVÁ, Ilona, 2015. *Politické aspekty financování českých měst*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2786-1.

KUROWSKI, Martina a Lenka ŠAFRÁNKOVÁ PAVLÍČKOVÁ, 2022. Integrace cizinců ve městě Brně: Příklad dobré praxe. *Sociální pedagogika* [online]. Zlín: Tomas Bata University in Zlín, Faculty of Humanities, 10(1), 94–96 [cit. 2022-07-12]. ISSN 1805-8825. Dostupné z: <https://www.proquest.com/openview/e1744e87faed3f113feb3e94a9879b37/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2034144>

- KYMLICKA, Will, 2003. Multicultural States and Intercultural Citizens. *Theory and research in education* [online]. USA, Kalifornie: Sage Publications, 1(2), 147–169 [cit. 2022-01-20]. ISSN 1477-8785. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1477878503001002001>
- LEONTIEVA, Yana, Blanka TOLLAROVÁ a Renata MIKEŠOVÁ, 2017. *Analýza postavení migrantek a migrantů na území hl. M. Prahy*. [online] Praha: SOÚ AVČR. [cit. 2022-07-13]. Dostupné z: <https://metropolevsech.eu/wp-content/uploads/2017/11/Anal%C3%BDza-postaven%C3%AD-migrant%C5%AF-a-migrantek-2017.pdf>
- LÍMOVÁ, Michaela, Michala MUSILOVÁ a Lenka PAVELKOVÁ, 2019. *Analýza integrace migrantů na Kolínsku*. Praha: Centrum pro integraci cizinců o.p.s.
- MAGISTRÁT MĚSTA BRNA, 2021. *Akční plán na období 2021 - 2023: Strategie integrace cizinců ve městě Brně 2020–2026* [online]. Brno: Magistrát města Brna [cit. 2023-10-01]. Dostupné z: https://socialnipece.brno.cz/wp-content/uploads/2021/1/Ak%C4%8Dn%C3%AD-pl%C3%A1n_TEXT_FIN.pdf
- MAREŠ, Jiří, 2015. Tvorba případových studií pro výzkumné účely. *Pedagogika* [online]. 65(2), 113–142 [cit. 2022-08-12]. ISSN 2336-2129. Dostupné z: <https://docplayer.cz/29271719-Tvorba-pripadovych-studii-pro-vyzkumne-ucely-1.html>
- MEER, Nasar, Tariq MODOOD a Ricard ZAPATA-BARRERO, ed., 2016. *Multiculturalism and interculturalism: debating the dividing lines* [online]. Edinburgh: Edinburgh University Press. [cit. 2022-01-20]. ISBN 1-4744-1870-8. Dostupné z: <https://doi.org/10.3366/edinburgh/9781474407083.001.0001>
- MIPEX 2020 [online], 2020. Barcelona/Brussels: CIDOB, MPG [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://www.mipex.eu/>

- MRKVOVÁ, Martina a Andrea ŠPIRKOVÁ, 2017. Integrace držitelů mezinárodní ochrany v České republice a Státní integrační program 2016. *Sociální práce* [online]. 17(2) [cit. 2020-20-06]. ISSN 1213-6204. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/online-clanky/integrace-drzitelu-mezinarodni-ochrany-v-ceske-republice-a-statni-integracni-program-2016/>
- MMRČR, 2020. *Doporučení pro obce v oblasti integrace cizinců*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. ISBN 978-80-7538-295-5.
- MVČR, 2010. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2009* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2020-22-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2018.aspx>
- MVČR, 2018. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2018* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2021-20-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2018.aspx>
- MVČR, 2021. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2020* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2022-23-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2021.aspx>
- MVČR, 2022a. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2021* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2022-22-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2021.aspx>
- MVČR, 2022b. *Čtvrtletní zpráva o migraci I. 2022* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2022-22-08]. Dostupné z:

<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-i-ctvrtleti-2022.aspx>

MVČR, 2022c. *Informativní počty obyvatel (občanů ČR a cizinců s pobytem) k 1. 1. 2022* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2022-20-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>

NEE, Victor a Richard ALBA, 2004. Remaking the American Mainstream: Assimilation and Contemporary Immigration. *City & Community* [online]. 3(4), 433–436 [cit. 2022-08-03]. ISSN 1535-6841. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/3598506>

NOVOTNÁ, Hedvika, Ondřej ŠPAČEK a Magdaléna ŠTOVÍČKOVÁ, ed., 2019. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy. ISBN 978-80-7571-025-3.

PENNINX, Rinus a Blanca GARCÉS-MASCAREÑAS, 2016. Integration Policies of European Cities in Comparative Perspective: Structural Convergence and Substantial Differentiation. *Migracijske i etničke teme* [online]. Zagreb: Institut za migracije i narodnosti, 32(2), 155-189 [cit. 2022-07-14]. ISSN 1333-2546. Dostupné z: <https://doi.org/10.11567/met.32.2.1>

PENNINX, Rinus et al., 2014. *European Cities and their Migrant Integration Policies.: A State of the Art. Study for the Knowledge for Integration Governance (KING) project* [online]. Amsterdam Institute for Social Science Research. [cit. 2022-09-08]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/european-cities-and-their-migrant-integration-policies-state-art-study-king_en

POŘÍZEK, Pavel, 2018. Lesk a bída“ integrace cizinců pohledem vládních koncepcí integrace cizinců (s využitím kazuistik z praxe veřejného ochránce práv). *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica* [online]. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum, 64(2), 49–72 [cit. 2022-01-22]. ISSN 0323-0619. Dostupné z: <https://doi.org/10.14712/23366478.2018.5>

- RÁKOCZYOVÁ, Miroslava a Robert TRBOLA, 2008. *Lokální strategie integrace cizinců v ČR I*. Praha: VÚPS. ISBN 978-80-7416-006-6.
- RÁKOCZYOVÁ, Miroslava a Robert TRBOLA, 2009. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. ISBN 978-80-7419-023-0.
- RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Jiří VYHLÍDAL, 2011. *Lokální strategie integrace cizinců v ČR II: (případová studie Brno)*. Praha: VÚPSV. ISBN 978-80-7416-089-9.
- RAMÍREZ, Catherine S. et al., 2021. *Precarity and Belonging: Labor, Migration, and Noncitizenship* [online]. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press. [cit. 2022-07-14]. ISBN 1-9788-1566-2. Dostupné z: <https://doi.org/10.36019/9781978815667>
- RUANO DE LA FUENTE, Jose Manuel a Jochen FRANZKE, 2021. *Local integration of migrants policy: european experiences and challenges* [online]. Singapore: Springer. [cit. 2022-07-14]. ISBN 3-030-50979-6. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-50979-8>
- RYCHETNÍK, Luděk, 2014. Sociální spravedlnost.: Jak jí rozumět dnes. *Sociální práce* [online]. 14(4), 14–17 [cit. 2022-12-02]. ISSN 1805-885x. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/wp-content/uploads/2020/11/2014-4.pdf>
- SAYAD, Abdulmalek, 2004. *The suffering of the immigrant*. Cambridge: Polity. ISBN: 978-0-745-62642-0.
- SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI, 2020. *Manuál lokální integrace migrantů v České republice*. Praha: Sdružení pro integraci a migraci. ISBN 978-80-906488-2-1.
- SEIDLOVÁ, Markéta, 2012. *Imigrační a integrační politika Francie - v nadnárodní, národní a lokální rovině*. Disertační práce. Univerzita Karlova. Přírodovědecká fakulta.

- SCHINKEL, Willem, 2009. The Virtualization of Citizenship and the Paternalistic State. *Sociologie (Amsterdam)* [online]. 5(1), 48–68 [cit. 2022-08-26]. ISSN 1574-3314. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0896920509357506>
- SCHOLTEN, P.W.A. a I. VAN BREUGEL, 2018. *Mainstreaming Integration Governance New Trends in Migrant Integration Policies in Europe* [online]. Cham: Springer International Publishing. [cit. 2022-07-14]. ISBN 3-319-59277-7. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-59277-0>
- SCHOLTEN, Peter et al., 2015. *Integrating immigrants in Europe: research-policy dialogues*. Cham: Springer Open. ISBN 978-3-319-16255-3.
- SCHOLTEN, Peter a Rinus PENNINX, 2016. The Multilevel Governance of Migration and Integration. In: GARCÉS-MASCAREÑAS, Blanca a Rinus PENNINX, ed. IMISCOE RESEARCH SERIES. *Integration Processes and Policies in Europe*. Cham: Springer. ISBN 978-3-319-21673-7.
- SOCIOFAKTOR S.R.O., 2018. *Data a fakta o cizincích v Brně*. Ostrava, Mariánské Hory: SocioFaktor s.r.o.
- SOCIOFAKTOR S.R.O., 2019. *Data a fakta o cizincích v Brně: Analytická část*. Ostrava, Mariánské Hory: SocioFaktor s.r.o.
- SOCIOFAKTOR S.R.O., 2020. *Data a fakta o cizincích v Brně*. Ostrava: SocioFaktor s.r.o.
- SÝKORA, Luděk et al., 2015. *Metodika prevence rezidenční segregace a podpory integrace cizinců v lokalitách koncentrace zahraničních pracovníků*. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta. ISBN 978-80-7444-040-3.
- SÝKORA, Luděk et al., 2016. Soužití v městské čtvrti: majorita a Vietnamci v Praze-Libuši. *Sociologický časopis* [online]. Institute of Sociology of the Czech Academy of Sciences, 52(4), 475–503 [cit. 2022-01-22]. ISSN 0038-0288. Dostupné z: <https://doi.org/10.13060/00380288.2016.52.4.269>

- SÝKORA, Luděk, Ekaterina IGNATIEVA a Tomáš BRABEC, 2018. *Analýza cizinců na území MČ Praha 5: Výzkumná zpráva*. Praha: Centrum pro výzkum měst a regionů PřF UK.
- ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ, 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.
- SWIANIEWICZ, Paweł, 2013. An Empirical Typology of Local Government Systems in Eastern Europe. *Local Government Studies* [online]. 40(2), 292–311 [cit. 2022-08-23]. ISSN 3003930. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/03003930.2013.807807>
- TOPINKA, Daniel a Tomáš JANKŮ, 2018. *Cizinci v Brně: Vztahy, vazby a sítě podpory* [online]. Brno: Barrister & Principal [cit. 2022-01-22]. ISBN 978-80-7364-082-8. Dostupné z: https://www.academia.edu/38148458/Cizinci_v_Brn%C4%9B_Vztahy_vazby_a_s%C3%ADt%C4%9B_podpory
- VÁNĚ, Jan, 2018. „*Definování potřeb sociálních služeb u cílových skupin (senioři, zdravotně postižení, rodiny s malými dětmi, děti a mladiství - ohrožená mládež, osoby ohrožené vyloučením, cizinci)*“: *Výzkumná zpráva*. Plzeň: Katedra sociologie, Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni.
- VLÁDA ČR, 1999. Usnesení vlády České republiky o Zásadách koncepce integrace cizinců na území České republiky a o přípravě a realizaci této koncepce. *In: Usnesení vlády ČR*. 7. 7. 1999, částka 689 + 2P.
- VLÁDA ČR, 2005. Usnesení vlády České republiky k Realizaci Koncepce integrace cizinců do konce roku 2004 a k jejímu dalšímu rozvoji v roce 2005. *In: Usnesení vlády ČR*. 5. 1. 2005, částka 5.
- VLÁDA ČR, 2016. Usnesení vlády České republiky o aktualizované Koncepci integrace cizinců – Ve vzájemném respektu a o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců v roce 2016. *In: Usnesení vlády ČR*. 18. 1. 2016, částka 26.

- VLÁDA ČR, 2017. Usnesení vlády České republiky k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2017. *In: Usnesení vlády ČR*. 9. 1. 2017, částka 11.
- VLÁDA ČR, 2019a. Usnesení vlády České republiky o postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2020. *In: Usnesení vlády ČR*. 16. 12. 2019, částka 918.
- VLÁDA ČR, 2019b. *Program kvalifikovaný zaměstnanec* [online]. Vláda české republiky [cit. 16.12.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/program-kvalifikovany-zamestnanec.aspx>
- VLÁDA ČR, 2022. Usnesení vlády České republiky o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2022. *In: Usnesení vlády ČR*. 26. 1. 2022, částka 40.
- YIN, Robert K., 2009. *Case study research: design and methods*. Los Angeles: Sage. ISBN 978-1-4129-6099-1.
- ZAPATA-BARRERO, Ricard, 2016. Exploring the foundations of the intercultural policy paradigm: a comprehensive approach. *Identities (Yverdon, Switzerland)* [online]. Philadelphia: Routledge, 23(2), 155–173 [cit. 2022-01-20]. ISSN 1070-289X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/1070289X.2015.1006523>
- ZAPATA-BARRERO, Ricard, Tiziana CAPONIO a Peter SCHOLTEN, 2017. Theorizing the ‘local turn’ in a multi-level governance framework of analysis: a case study in immigrant policies. *International review of administrative sciences* [online]. London, England: Sage Publications, 83(2), 241–246 [cit. 2022-07-14]. ISSN 0020-8523. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0020852316688426>

ZLINSKÝ, Milan, 2020. Příliv cizinců působí potíže školám, Pardubice žádají firmy o pomoc.

IDnes.cz [online]. Praha: Mafra [cit. 2021-09-30]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/pardubice/zpravy/cizinci-cestina-vyuka-pardubice.A200210_5

32087_pardubice-zpravy_mvo

Přehled publikační a odborné činnosti

a) Publikační činnost

DOHNALOVÁ, Eva, 2020. Development of intercultural work in the Czech Republic – premises and challenges in establishing an intercultural worker profession, allied to social work that promotes the use of skills that migrants have. *Sociální Práce* [online]. 20(1), 61-77. ISSN 1213-6204.

DOHNALOVÁ, Eva, 2021. Governance of migrant integration in the Czech Republic. *Sociální Práce* [online]. 21(1), 7-23. ISSN 1213-6204.

DOHNALOVÁ, Eva, 2021. Systém správní ochrany cizinců, žadatelů o mezinárodní ochranu a osob s udělenou mezinárodní ochranou v ČR. In: ŠÁMALOVÁ, Kateřina, VOJTÍŠEK, Petr, a kol. *Sociální správa*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-2195-3.

b) granty

Evropský fond pro regionální rozvoj – projekt „Kreativita a adaptabilita jako podmínky úspěchu Evropy ve vzájemně propojeném světě“ (č. CZ.02.1.01/0.0/0.0/16_019/0000734)

Program Specifický vysokoškolský výzkum: SVV 2019 – 260482 FF UK, SVV 2020 – 260556 FF UK

c) účast na konferenci

Příspěvek na mezinárodní konferenci: 10th European Conference For Social Work Research, 5.-7. 2021. Pořadatel: University of Bucharest, Rumunsko. Příspěvek s názvem: Development of Intercultural Work in the Czech Republic. Premises and Challenges in Establishing an Intercultural Worker Profession, that Promotes Migrants Participation in Civil Society.

d) pedagogická činnost

Vyučující předmětu ASCK100132 Interkulturní sociální práce v letech 2018-2021.

Oponentka bakalářské práce Vliv pandemické krize COVID-19 na sociální pracovníky v organizacích pracujících s migranty (FF), 2021.